

Pædagogisk indblik 21 - protokol

Protokol til forskningsoversigt om langvarigt, bekymrende skolefravær (skolevægning).

Undersøgelsesspørgsmål

- Hvad peger eksisterende forskning på kan forklare langvarigt bekymrende fravær blandt elever i grundskolen?
- Hvilke problemforståelser af fænomenet fremskrives i forskningen – hvor ”placeres” problemet?
- Hvordan udforskes fænomenet metodisk i forskningen?
- Hvilke indsatser til at nedbringe skolevægning foreslår eksisterende forskning?

Litteraturstudiets formål

- At skabe overblik over og indblik i forskningslitteraturen vedrørende langvarigt bekymrende fravær blandt elever i grundskolen.
- At give et overblik over de betydningsfulde forhold, som forskningslitteratur på området lægger vægt på i forståelsen af fraværets årsager og konsekvenser.
- At få indblik i de uenigheder, der kan være i forskning i langvarigt bekymrende fravær, og således også belyse kritiske stemmer i feltet.
- At undersøge de mulige bud på løsninger af fraværsproblematikker, der gives i forskningen.
- At pege på områder i forskningsfeltet, der er underbelyste eller hvor der er uenigheder studier imellem.

Litteraturstudiets design

- Der søges udelukkende efter udgivelser publiceret på dansk, engelsk, norsk og svensk.
- Der søges udelukkende efter udgivelser publiceret i perioden april 1999 til april 2019 – dog med en ekstra søgning lavet i ERIC i 2021, der udvider perioden til 2021.
- Der søges efter udgivelser, der omhandler sammenlignelige skolesystemer, dvs. OECD eller EU lande.
- Der søges efter studier, der omhandler grundskolen (dvs. ikke ungdomsuddannelser eller videregående uddannelser).

Søgeord (2019)

Dansk: skolevægning, skolefobi, skole og fravær, skole og undgåelse.

Engelsk: school refusal, school phobia, school AND absen*, school avoidance, school AND attendance.

Svensk: skola och frånvaro, skola och ångest, skola och angst, skola och rädsla, skola och undvikande,

Norsk: skolevegring, skolenekting, skolefobi, skole og fravær, skole og unngåelse.

Definitioner og afgrænsninger

Litteratursøgningen afgrænses til at fokusere på fravær, der er forbundet med eksempelvis indlæggelser eller ferier, da de i sig selv kan begrunde fraværet.

Derudover fokuseres der i litteratursøgningen på langvarigt fravær. Hvad langvarigt fravær helt konkret dækker over, er ikke noget, der har været bestemt på forhånd, men noget, der løbende er blevet afgrænset. Dette skyldes bl.a. at studier i langvarigt fravær anvender meget forskellige begreber og ofte definerer langvarigt meget forskelligt. Det har været ambitionen at fange så bred en forståelse af langvarigt fravær som muligt, hvilket betyder, at nogle studier eksempelvis præsenterer fravær som ”mere end 10 % henover et skoleår” og andre præsenterer det som ”konsistent fravær i mere end 3 måneder”. Derudover har både konsistent fravær og sporadisk fravær været inkluderet.

Der har dog været visse afgrænsninger. Det drejer sig om fravær, der i studierne omtales som noget, der foregår *en gang imellem*. At elever på den måde har ”sporadisk” fravær optræder ofte i studierne som én faktor blandt mange andre faktorer, f.eks. karakterer eller voldelig adfærd, der alle undersøges. Dette sporadiske fravær har i mange af disse artikler ikke været central for undersøgelsen og er derfor blevet ekskluderet. Ligeledes er fravær defineret som suspensering fra skolen blevet ekskluderet.

Studier med fokus på enten ungdomsuddannelser eller videregående uddannelser er blevet ekskluderet. I praksis har det været svært at vurdere, om et studie tog udgangspunkt i en ungdomsuddannelse, fordi mange studier er amerikanske, hvor grundskolen inkluderer ældre elever end i den danske grundskole. Disse studier er inkluderet.

Søgeresultater

Søgning via EPPI i 2019:

Søgningen via EPPI, lavet med de netop præsenterede søgeord gav følgende resultater:

5467 abstracts læst og vurderet.

Heraf er 360 abstracts gået igennem en første vurdering, og 145 abstracts er gået igennem anden vurdering.

144 artikler fremfundet og læst.

43 artikler ekskluderet.

I alt 101 artikler anvendt i forskningsoversigten.

Tilføjelse til søgning, oktober 2021

Fordi den oprindelige søgning blev lavet i 2019, er den senere udvidet med en søgning, der dækker artikler i fra 2019 t.o.m. september 2021, således at også nyere studier er inkluderet i forskningsoversigten. Denne opdaterede søgning er foretaget i databasen ERIC med følgende søgestreng: school AND (refus* OR phob* OR absen* OR avoid*)

Følgende søgestreng med fokus på intervention er ligeledes lavet i ERIC i oktober 2021 (gældende alle år fra 1999-2021): "Intervention AND school AND (refusal OR phobia OR absen* OR avoidance)."

I alt gav disse to ekstra søgninger følgende resultater:

450 abstracts læst og vurderet (opdaterede søgning).

354 studier abstracts læst og vurderet (interventionssøgning).

I alt er 62 studier fremfundet og læst – heraf blev 16 ekskluderet og 15 var dubletter.

30 ekstra studier tilføjet til forskningsoversigten.

Yderligere artikler medtaget i forskningsoversigten

I forbindelse med ph.d.-projektet "Når unge vægrer sig ved skole", udført af Frederikke Skaaning Knage, er de fremfundne studier suppleret med artikler, fundet løbende i ph.d.-projektet og som altså ikke er kommet frem i søgningerne lavet via EPPI eller de senere søgninger i ERIC. Ligeledes er enkelte artikler også tilføjet senere, fordi de har været refereret i de fremfundne studier eller anbefalet af reviewerne.

Der er tilføjet 31 studier på baggrund af viden om feltet (ph.d.-projekt), referencer i de fremfundne artikler og forslag fra reviewere.

I alt bygger forskningsoversigten på 162 studier.